

premisllila. In zdaj sem komandir druge čete tretjega bataljona. Imam dvaintrideset fantov, tri lahke mitraljeze in enega težkega, ki sem ga šel iskat sam čez čistino, ko je naš strelec ubil sovražnega mitraljezca. Razen borcev imam še Joža s Krasa in samega sebe, kar je zelo važno. Brez samega sebe ne bi mogel nikamor, niti v grob ne.

Ampak Saše ni več tu. Tudi to je zelo važno. Dodeljena je bila bataljonski ambulanti, a ker ni hotela imeti opravka samo z ranami, ki so jih zadali drugi, jih je začela zadajati tudi sama. Pri nji se zbira komandni kader, ona pa si izbira med njimi tiste, za katere se ji zdi, da bodo njene rane prenašali na najbolj zabaven način. S tem bi bilo moje poročilo končano.

DROH

Janez Menart

Ne, ne še na tem,
na naslednjem ovinku...
čuj, topotanje ubito bobnečih kopit
po snežno preprogasti poti...
je mar srca utrip?...
bo v hipu izstopil iz iskrih snežink
in némo zajezdil naproti...

Na iskrem oklepu grebenčki snega
železni naličnik spuščen
meč težko kovan iz srebra
konj črn kot vran
ves z zlatimi resicami okrašen
pol konja za njim praporščak
z bandercem na kopju dá znak
vojščaki —
v brezkončnih troidih rojeva jih snežni vihar —
ustavljajo vrance
snežinke nemirno se spuščajo jim k nogàm
kopita igrajo se z njimi...

Buge waz primi!
Sem ga mar vprašal: Kam?
V režah naličnika svetle oči
roka v železje odeta
težka se dviga

prst šklepetaje pomiga
šlem zadoni:
(kaj ni to glas srca?)
»TJA!«

Tam je Gospa sveta,
tam je Kruski grad,
tam kamen hrani
dolga stoletja
zlizan napis:
PRAVDO BRANY...

Némo spodbode ostroga,
kopje dá znak,
tôpo bijoča kopita
strižejo v snegu korak.

S kopjem se zibljem v sedlu
v srajci jekleni.
V mraku med konjskimi uhlji
sneg se pršče peni.
Enakomerno mrmrajo
v noč kopita nešteta:
Tam je Gospa sveta,
tam za železno ograjo
kamen prastari hrani:
PRAVDO BRANY...

V šipi se vžge cigareta.
Vojska se v blisku stopi.
Noga zavé se, da je napeta,
roka kljuko spusti.

Eče bi ded naš ne segrešil...

Šipa je prazen, bel TV ekran:
iskro, nemirno sneži.
Zadaj v temo Gospa sveta beži,
spredaj je smer Karavank.

Veter in sneg. Mercedes brni.
Kaj je tam? Ljubka je, mlada.
Ura nenehno sekunde lovi.
Bencinski kazalec pada.

VEČERNI AVTOBUS

Janez Menart

Ploska svetilka, modra kot hipermangan,
tli v stresajočem se stropu kot medel dragulj.
V sunkih zavor plahuta, naprej in na stran,
kakor z elastiko nanjo pripet,
nočni metulj.

Zmamljen na trnek svetlobe, loveče s tresljaji,
v pičlih možgančkih pozabil je pojme: trata,
zemlja, veselje, prostost, in kakor slep
prhnil iz mraka na poljski postaji
skozi odsiknjena vrata.

Zdaj drgeta od opoja, ki z njim je ves presvetljen,
kakor magnetna igla v nemirnem kompásu
stalno težeč v svetli krog, ki v mrak se blesti,
kot da ostal bo večno nespremenjen
v kraju in času.

A ko obstane motor in tènko tleskne stikalo,
čar bo odblisnil in streznjen bo blodil v neznani,
hladni, moreči noči, prhek in sam,
blodil in blodil. In kar bo za njim še ostalo,
bo le simbol v pozabljivih možganjih.

PREGLED

Janez Menart

Za rentgenskim zaslonom stala
je ona,
»moja mala«,
B. P.
Potem,
na pol za šalo,
potegnil je navzdol,
pogledal malo
in me mehko udaril s hrbtom rôke:
»Poglej te boke, stari!
Tovarna za otroke!

Sam bog te vari!«
Odrinil je zaslon navzgor
in rekel »hvala!«.
A moja roka ga je zadržala:
Na robu medlega zaslona
režala se je spakasta lobanja.
Pretresen zrl sem vanjo
in z grozo mislil: Kaj je to res ona?
»Daj, reci: Ljubim te!« sem zamrmral
in se že misli zbal.
Molčala je. Potem, čez čas,
čeljust je vendar tógo vzdrgetala,
kot da njen »Ljubim te!«
ni bil njen glas.
In tisti hip
je misel tresčila tja med kosti,
v zaslon in v aparate in spet vame,
jih raziskrila v ione in v atome,
v protone in v nevtrone in v magnetna polja
in v sonca in v ozvezdja in v vesolja —
in v hipu blazne groze in omame
mi je zastal utrip.

Ko je prešlo, sem vztrepetal:
Naj misel,
pa čeprav je res,
svetà ne melje!
Nikamor to ne vodi,
le v blaznost pelje.
Vse táko bódi,
kot za oči od vekomaj je stalo.

In sem pritisnil na stikalo.

In spet je tam v milini ženski stala
vsa zemeljska, v prozornem spodnjem krilu
in zapeljivem rožnatem perilu
in se smehljala.

In kakor da sem znova našel nekaj,
kar sem za vekomaj izgubil,
sem nežno sklonil se tesnó do nje
in jo poljubil.